

Delavska Pravica

Glasiilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrlet Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na uprave Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Podrejeni ali samostojni!

Dasi smo že večkrat pisali o tem, vendarle nekateri našega stališča ne morejo razumeti. Strankarsko-politično vzgojeni ljudje to pač razumejo pri gospodarskih krogih, toda pri delovnem ljudstvu ne. Poedinec iz plasti družbe naj bi živel predvsem strankarski opredeljeni in temu izživljanju naj bi bilo podrejeno vse njegovo življenjsko udejstvovanje.

Morda je bilo to nekdanje dobro. Ali v današnji gospodarski kapitalistični družabni strukturi to ni zdravo. Če se delavec, kmet ali obrtnik bori za svoj življenjski obstanek na gospodarskem polju proti kapitalizmu, mora imeti zanj predvsem ta bolj prednost. Delavska strokovna organizacija radi tega ne more in ne sme biti podrejena nobeni organizaciji, listu ali stranki, kar je že tudi pokojni dr. Krek dostikrat poudaril. Da ta gospodarski boj krščanskega delovnega človeka na strokovnem polju ne zaide v kako versko indiferentno stališče ali celo na brezversko polje, zato je dr. Krek ustanovil krščansko-socialno delavsko gibanje. Z njegovo ustanovitvijo je glede na načelne svetovno nazorne opredelitve krščanskega delavstva vse jasno. Kako hitro je delavec organiziran v krščanski strokovni organizaciji, je njegova načelna opredelitev jasna in noben pošten in pameten človek ne bo trdil, da je ta delavec komunist ali boljševik, ker bi bil v tem slučaju v drugem taboru, ne pa tu.

Jasno pa je tudi, da se mora tu ali tam tudi delovni človek za dosego svojih političnih pravic politično udejstvovati. Toda to politično udejstvovanje mora predvsem odgovarjati njegovi stanovski opredelitvi, to je, delavec mora tako kakor v strokovnem gibanju tudi politično nastopati le kot delavec, ker le tako bo uspešno posegal v politiko.

Tako delavsko udejstvovanje je predvidel že dr. Krek. Zato je v znanem načrtu delovnih stanov podčrtal neodvisnost delavskega gibanja in ga zaščitil z zahtevo, da ne sme biti odvisno od nikogar izven svojih delavskih ali z delavskimi interesi popolnoma solidarnih vrst. Prav zato je imelo krščansko delavsko gibanje pred časom tudi svojo politično opredelitev v Delavski zvezi, ki naj bi ščitila njegove koristi v politični borbi meščanskih ali marksističnih strank. Kako more kdo, če je količkaj pravičen, zahtevati od delavstva, da se popolnoma podredi političnim strankam, ki združujejo v sebi tudi kapitalistične sloje in njim prijateljske elemente, katerim delavstvo služi samo kot volivni material, kot pomoč v sili ali za pomožni organ pri ureditvi kakšnih trhljih socialnih kompromisov?

Vse politično udejstvovanje mora gledati delavstvo iz svojega delavskega stališča, nikdar pa ne narobe. Kakor hitro opusti delavstvo v politiki to načelo, je izgubljeno in odvisno le od zgoraj, ne pa samo od sebe. Kdor tega delavskega načela ne prizna in ne nudi delavcem zadostne garancije za svobodno udejstvovanje v dosego svojega socialnega programa, ta delavstvu ne želi dobro. Zato morata delavsko-stanovsko gibanje in politično delo sodelovati v najožji povezanosti brez najmanjše podrejenosti in v svobodnem odločevanju.

Dočim se je znalo krščansko delavsko gibanje obvarovati pred pritiskom od strani strankarskega udejstvovanja, ki nima v prvi vrsti v programu stanovskih interesov delavstva, in je zato ohranilo svojo popolno svobodo, je žal socialdemokratsko in narodno delavstvo podleglo temu vplivu. Vprav

Žirovski čevljarški pomočniki za svoje pravice

Kamorkoli se ozremo, vsepovsod ostra medsebojna konkurenca podjetnikov. Nobena panoga gospodarstva ni izvzeta. Tudi nekdanje tako cvetoča čevljarška industrija je prišla v težko krizo. Nekaj zaradi vseobče krize, največ pa zaradi tistih kratkovidnih činiteljev, ki menijo, da je koristno, da se gradi gospodarstvo na ta način, da se že obstoječe ruši. Poklic Bafe v našo državo je bil v tem pogledu, milo rečeno — velika in neodpustljiva napaka.

Kadar nastopi kriza, slabotnejši gredo. Močnejši sicer obstanejo, toda boja za svoj obstoj ne prevzamejo le na svoje rame, ampak potegnejo v ta boj tudi tistega, ki še nikoli ni mogel reči, da živi tako, kot človeku gre, to je svojega delavca. Če že stara podjetja računajo v konkurenčnem boju s tem, da povišajo storitev in da kljub povišani storitvi znižajo plače, toliko bolj, da, v večini primerih, so zgrajena na tem temelju podjetja, ki nastajajo v krizi sami.

To resnico so občutili tudi čevljarški pomočniki v Zireh. Bile so velike razlike v plačah. Nekatera podjetja so plačevala neprimerno bolje kakor druga, dasi morajo vsa postaviti svoje blago na konkurenčni trg. Pa še to so morali občutiti, da so vprav tista podjetja, ki so plačevala najslabše, svoje pomočnike najbolj brezobzirno priganjala k delu, tako da je tekel od njih znoj. Da bi ne upoštevali obstoječo socialno zakonodajo, o tem ni bilo govora.

Vsak pritisk rodi protipritisk. Žirovski čevljarški pomočniki so spoznali, da ne bodo zboljšali svojega položaja brez boja; boj, namreč smotrni boj, je pa brez delavske strokovne organizacije nemogoč. Zato so izpopolnili svoje delavske strokovne organizacije. Na inicijativo Jugoslovanske strokovne zveze sta se obe obstoječi delavski organizaciji, to je JSZ in NSZ, združili ter predložili vsem večjim podjetjem predlog, da se sklene enotna kolektivna pogodba.

Pogajanja, ki jih je sklicala Delavska zbornica, prvotno niso uspela. Podjetniki so odklanjali kolektivno pogodbo in zadovoljivo ureditev plač. Zaradi tega se je prvič v Zireh zgodilo, da so se morali pomočniki poslužiti najskrajnejšega sredstva, to je, da so izjavili, da ne bodo več delali pod dosedanjimi pogoji. Dne 21. septembra je okoli 120 pomočnikov položilo orodje. 23. in 24. septembra so se ponovno vršila pogajanja. Na teh pogajanjih se je dosegel delovni sporazum med temi podjetji: Ivan Zajec, Čevljarška zadruga,

zato pa je dandanes delavska borba tako težka za delavca.

Delavstvo ne sme biti otep slame, ki ga premetavajo politične stranke in zrna pobirajo razni politični koristolovci in stremuhi, ampak samozavesten, borben in dosleden ter samostojen faktor v družbi, ki ve, kaj dela, in reče besedo, kadar je potrebno, četudi nekateri ob njegovi besedi stiskajo zobe. Bodočnost bo diktilar pošten, svoboden, neuklonljiv in samozavesten delavec. Takega delavca bo moral upoštevati vsakdo, čeprav se temu upoštevanju hoče danes za silo še izogniti s kako novo zgolj strankarsko-političnim ciljem služeko lažidelavsko organizacijo. Čas gre svojo pot naprej, treba mu je le slediti z odprtimi očmi in hrabrim srecem!

Jože Maček, »Sora«, Anton Gantar, Postolarska zadruga in Čizmarska zadruga.

Delovni sporazum obsega v glavnem tole:

Plače.

1. Za določitev akordnih mezd se vzame za bazo seznam plač tvrdke Ivan Zajec. Tiste akordne postavke, ki so nudile nepovoljen efekt plače, in sicer zaradi tega, ker še ni delavstvo vdeleno, se izločijo. Za taka dela se plačuje urna mezda in sicer najmanj 3.50 Din na uro.

2. Urne plače se regulirajo primerno odnosno v sorazmerju z na novo določenimi akordnimi postavkami.

3. Če je imel prej kdo višjo plačo, kakor bi jo imel na temelju tega sporazuma, obdrži višjo plačo.

Delovni čas.

Delovni čas traja 10 ur na dan.

Sprejemanje in odpuščanje delavstva.

Za sprejemanje in odpuščanje delavstva velja tozadevna določila obrtnega zakona. Odpoved se izvrši obojestransko na plačilni dan v roku 14 dni.

Če nastane pomanjkanje dela, se delavstvo ne odpusti, ampak se, v kolikor je tehnično izvedljivo, vrši delo sporazumno z obratnimi zaupniki v skrajšanem delovnem času. Če bi pa bil odpust delavstva kljub temu nujen, imajo pod enakimi pogoji in pri enaki kvalifikaciji prednost socialno šibkejši.

Deputatne dajatve.

Vsakemu delavcu ali delavki pripadata letno dva para čevljev po lastni izbiri in potrebi za polovično ceno, ki je zabeležena v ceniku dotičnega podjetja. Po isti ceni ima pravico do enega para čevljev žena delavca, ostali družinski člani tudi do enega para, toda le z 20% popustom od prodajne cene. Delavec ali delavka ne sme tako nabavljenih čevljev prodati brez vednosti delodajalca. Če se to zgodi, izgubi pravico do deputatnih dajatev za dobo enega leta.

Obratni zaupniki.

Obratni zaupniki stopijo v popolno veljavo. Kjer jih še ni, se izvolijo sporazumno takoj.

Podjetniki so se tudi zavezali, da ne bodo izvajali zaradi stavke nobenih konsekvenc, tudi odpoved z dne 18. septembra, t. i. so preklicali.

Delavstvo je ta sporazum odobrilo in pričelo 25. septembra zopet delati.

Delavstvo je bilo ves čas boja disciplinirano in dostojno, kar je napravilo na vse dober vtis in tudi veliko pripomoglo, da se je spor tako hitro rešil.

Kakšen pomen ima doseženi delovni sporazum?

Zabranjena bo konkurenca na račun delavskih plač, postavila se je enotna baza za plače in za ureditev delovnih razmer. Ustvarila se je solidarnost med delavstvom, ki jamči, da ne bo posameznik prepuščen samemu sebi, ampak da se bodo v bodoče vsa taka vprašanja reševala skupno. To je silno potrebno. Kajti s tem sporazumom še ni vse doseženo. Najprej bo šlo za to, kako se bo ta sporazum izvajal. Od tega je zelo veliko odvisno. Če bo vladala med delavstvom disciplina, bo v redu, sicer ne. Zaradi tega še neorganizirani delavci v organizacijo!

Po trdi in naporni borbi - - -

Tekstilno delavstvo se je vrnilo na delo

Tekstilci!

Borba tekstilnega delavstva je z uspehom končana. Med delavskimi strokovnimi organizacijami, delavskimi zaupniki in med Zvezo tekstilnih podjetij v dravski banovini se je dosegel po dolgotrajnih težkih pogajanjih sporazum glede kolektivne pogodbe.

Tekstilno delavstvo v Sloveniji je dobilo urejene delovne razmere z enotno kolektivno pogodbo. S tem je dosežen cilj Vaše borbe.

Ko vas o tem obveščamo, se prav dobro zavedamo, da v novi kolektivni pogodbi ne boste našli vsega, kar ste od nje pričakovali. Nova kolektivna pogodba sicer plač nikomur ne znižuje, ker nam je uspelo dobiti pogodbeno zagotovilo, da se eventualne višje plače, kot so predvidene v pogodbi, ne bodo znižale. Povišale pa se bodo mezde po kolektivni pogodbi v onih kategorijah in obratih, kjer so bile do sedaj izredno nizke. Naše napore za splošno dvignjenje višine delavskih mezd nam je zelo obteževalo dejstvo, da je tekstilno delavstvo na splošno povsod slabo plačano, ne samo pri nas, temveč tudi v drugih državah, predvsem glavnih, ki k nam uvažajo tekstilno blago, t. j. v Italiji, pa tudi v Češkoslovaški.

Kolektivna pogodba, na katero smo pristali, se giblje v tarifnem delu na realni višini mezd, kakor jih predvidevajo nekatere češkoslovaške kolektivne pogodbe.

Če upoštevate, kako velika je moč delavstva na Češkoslovaškem in kako majhna je pri nas, če dalje upoštevate, da se v sedanji akciji tudi te male sile niso strnile disciplinirano okrog svojih strokovnih organizacij in njihovega skupnega vodstva, boste lahko preцениli, kako silni so bili napori vaših strokovnih organizacij in njihovega skupnega vodstva za časten konec tega boja.

One so storile do kraja svojo dolžnost in lahko gredo s prezirom preko klevet in obrekovanj, ki jih razširjajo med vami zavestno ali podzavestno ljudje zlobnih namenov.

Velik delavski boj je uspel. Zavedajte se veličine dejstva,

1. da so priznala s podpisom te pogodbe vsa tekstilna podjetja Slovenije vaše strok. organizacije.

2. da so priznala načelo, da se medsebojna konkurenca ne sme vršiti na račun vaših mezd, in

3. da so se postavile za ureditev delovnih razmer tisočim delavcem enotne smernice.

Če bo kdo upravičeno ugovarjal, da so te smernice v tej ali oni podrobnosti slabe, moramo odgovoriti:

Ogromen napor nas vseh skupaj nam je dal temelj in okvir, katerega bomo v prihodnosti z mnogo manj napora lahko zboljšali.

Smatrajte to, kar je doseženo, za začetek dela, ki se mora v bodočnosti izpopolnjevati in ki se bo izpopolnilo.

Za danes je s kolektivno pogodbo priznana, da delavstvo, kadar prodaja svojo delovno moč, ni podrejen činitelj, temveč enakopraven sopogodbenuk. Ze to je uspeh, ki je bil vreden velikega boja.

V tem boju so pokazale široke množice delovnega ljudstva velik pogum in požrtvovalnost.

To so lastnosti, na katerih se gradijo uspehi. Vam vsem, ki ste te lastnosti pokazali, bodi izrečena naša iskrena zahvala!

Našega uspeha pa ne bi bilo, če ne bi vsa javnost in če ne bi sama državna oblast razumela, da gre naš boj za nedotakljive pravice delovnega človeka in nam nudila vse opore, ki je mogoča.

Ta sporazum je pa pokazal pot tudi ostalemu delavstvu čevljarske stroke. Tudi ti bodo morali stopiti na pot, po kateri čvrsto korakajo stanovski tovariši v Zürich.

Ta sporazum je pa tudi pokazal in dokazal, da je možno, da vršijo delavske strokovne organizacije uspešen boj, ne da bi se mezdnno gibanje izrabljalo za kakšno licitacijo za posamezno strokovno organizacijo. Samo poštenosti je treba. Obe organizaciji — JSZ in NSZ — sta postopali lojalno in zares delavsko. S tem sta napravili na delavstvo zelo lep vtis in ga tudi notranje dvignili. To je pokazal tudi zadnji sestanek, ki se je spontano razvil v navdušeno delavsko solidarnost.

Tudi na to stran izrekamo javno, iskreno zahvalo!

Ta velika borba je prva borba, v katero ste šli. Razumljivo je, da pri tem še niste imeli izkušenj in da ste delali napake, včasih pa tudi poslušali nezrele in nerese navsete.

Iz tega črpaite za bodočnost veliko šolo. Zavedajte se resnice: Vsak, kdor blati in napada vaše zaupnike, kdor izpodkopava organizacijsko disciplino in zaupanje do vaših vodstev, je zaslepljenec ali odkrit sovražnik, ki ga nikjer ne bo, kadar bo zopet treba braniti v težki borbi vaše koristi.

Zapisnik

sestavljen ob podpisu kolektivne pogodbe, sklenjene med Zvezo delodajalcev tekstilne stroke za dravsko banovino v Ljubljani in podpisanimi delavskimi strokovnimi organizacijami.

1. Kolektivna pogodba se sestavi v štirih izvornih izvodih, od katerih prejme vsaka organizacija podpisnica te pogodbe po enega.

2. Seznam članov Zveze delodajalcev tekstilne stroke za dravsko banovino je priključen temu zapisniku.

3. Delavske strokovne organizacije, podpisnice te pogodbe, izjavljajo, da smatrajo s podpisom kolektivne pogodbe stavko v tekstilnih podjetjih v dravski banovini za zaključeno.

4. Z rednim obratovanjem bodo pričela podjetja postopoma, kadar bodo to dopuščale razmere poedinega obrata.

5. Podjetja izjavljajo, da brez posebnega razloga ne bodo nikogar izključila od zopetne zaposlitve zgolj vsled tega, ker je stavkal, odnosno, ker se je v času stavke zadrževal na tovarniških tleh, vendar ne da bi s tem prevzela kako pravno obveznost. V spornih primerih bodo sprejela podjetja posredovanje strokovnih organizacij.

6. Podjetja bodo stavila nove akordne postavke najkasneje tekom dveh mesecev po podpisu pogodbe. Do tedaj se bodo plačevale akordne mezde po dosedanji tarifi, razlika se bo pa doplačala najkasneje pri prvem izplačilu po preteku dveh mesecev.

Ljubljana, dne 23. septembra 1936.

Zveza delodajalcev tekstilne stroke za dravsko banovino v Ljubljani: I. Kavčič, s. r., dr. A. Golia, s. r.; Splošna delavska strokovna zveza Jugoslavije, Ljubljana: Lovro Jakomin, s. r.; Jugoslovanska strokovna zveza v Ljubljani: Peter Lombardo, s. r.; Narodna strokovna zveza v Ljubljani: Vekoslav Bučar, s. r.

Kaj dočeta pogodba v splošnem delu - Delovni čas

Dejanski delovni čas traja 8 ur na dan.

Podjetja ne bodo skušala z glasovanjem o prostovoljnem podalšanju dela delovni čas trajno podaljšati preko normalnega osemurnega delavnika. Vsi dosedanji sklepi glede prostovoljnega podaljšanja delovnega časa stopijo s podpisom te pogodbe iz veljave. V kolikor se bo vršilo prekočasno delo na podlagi oblastvene odobritve, bodo plačevala podjetja tudi za tako prekočasno delo zakoniti prebitek.

Vsled praznovanja praznikov izpadli delovni čas se more sporazumno med podjetjem in delavstvom nadomestiti s podaljšanjem dela ob ostalih dneh dotičnega tedna za največ eno uro. Isto velja v slučaju angleške sobote.

Prazniki

Praznujejo se sledeči prazniki: Novo leto, Vnebohod, Telovo, Veliki Šmaren (15. avgust), Vsi sveti, 25. in 26. december, rojstni dan Nj. Veličanstva kralja in praznik Narodnega zedinjenja (1. december). Kot praznik se smatra tudi velikončna sobota in 24. december po 14. uri popoldne.

Celje. Po krajšem odmoru bo skupina JSZ v Celju zopet začela z rednimi 14 dnevniimi sestanki. Prvi sestanek bo v sredo, 7. oktobra, ob 8 zvečer v društveni sobi v Delavski zbornici. Predaval bo g. župan Mihelčič o temi: »Občina in njena naloga«. Vabljeni člani in prijatelji.

Če bi se ob kakem od navedenih praznikov redno obratovalo po želji podjetja, se izplačajo mezde s 100% poviškom; za potrebna vzdrževalna dela pa 50%. Praznuje se tudi prvi maj.

Mezdn sistem

Mezde se plačujejo na ure, po akordu, s tendenskim pavšalom ali po premijskih sistemih. Način plačila določa podjetje. Za urne mezde veljajo kategorijski urni zaslužki, navedeni v prilogi. Podjetja, ki še nimajo urejenih obratnih razmer ter niso tehnično dovršena, smejo plačevati za 7.5% nižje mezde, kakor so določene v priloženi tarifi. Akordne postavke se morajo določiti tako, da bo znašal povprečni akordni zaslužek 15% več, kakor znaša urna mezda za dotično kategorijo, navedeno v prilogi k tej pogodbi. Akordne postavke je določiti tako, da so upoštevani vsi zastoji, ki so potrebni za vzdrževanje in postržbo strojev, kakor n. pr. mazanje, čiščenje, manjša popravila in drugi stalni zastoji, kakor vkladanje ali prisukovanje osnov, priprave strojev itd. Če se mora vršiti čiščenje in pripravljanje strojev izven rednega delovnega časa, se plača za ta čas pripadajoča urna mezda. Akordni zaslužki se primerjajo z urnimi po dejansko doseženi povprečni storitvi polnovrednih delavcev v času pred podpisom te pogodbe. Pri računanju povprečnih storitev se lahko izločijo — brez ozira na njih dejansko storitev — vsi delavci, ki so bili zaposleni pri tem delu manj kakor dve leti.

V novih obratih in delih obratov, ki poslujejo manj kakor dve leti, ter v obratih, ki še nimajo urejenih obratnih razmer, more predložiti podjetje, da se normalna storitev ne meri po povprečni, pred podpisom te pogodbe doseženi dejanski storitvi, temveč po storitvi v sličnih obratih, eventualno po razsodišču, predvidenem v točki 11. te pogodbe.

Po preteku treh mesecev po podpisu te pogodbe more vsaka pogodbeni stranka predlagati, da se prednje določbe z ozirom na izkušnje, ki se bodo pokazale v praksi, preuredi. Pogodbena stranka, ki predlaga tako preureditev, mora obenem predložiti konkreten predlog glede predlaganega načina ureditve. V takem primeru se prično tekom 14 dni po vložitvi konkretnega predloga med pogodbenimi strankami pogajanja radi sporazumne ureditve, pri čemer ostanejo vse ostale določbe te pogodbe nedotaknjene.

Podjetja, ki so plačevala do sedaj višje zasluzke, nego so predvideni po kolektivni pogodbi, bodo plačevala delovnemu času ustrezajoče dosedanje mezde prostovoljno še naprej, dokler bodo to dopuščale poslovne in zlasti konkurenčne prilike. Ako bi bila taka podjetja prisiljena sedanje višje zasluzke iz gorenjih razlogov znižati, se bo to uredilo med podpisniki te pogodbe, ne da bi s tem izgubila pogodba svojo veljavo.

Ugotovljene akordne postavke se več ne spreminjajo, razen v sledečih primerih: a) ako se spreminjajo producirani izdelki, tehnični pripomočki, material ali delovne metode; b) ako podjetje ob podpisu te pogodbe še ni imelo urejenih obratnih razmer; c) ako se je pri prvotni ugotovitvi akordnih postavk zgodila računaska napaka, ali ako so se postavke ugotovile na pomotni podlagi. V takem primeru morajo novo ugotovljene akordne postavke odgovarjati mezdnim tarifam in določbam te pogodbe.

V slučaju spora glede ugotovitve akordnih postavk je postopati po točki 11 te pogodbe.

V primeru zadržkov pri delu (§§ 219 in 220 obrtnega zakona) pripada odškodnina v višini odpadajoče urne mezde.

Delavec, ki je po službeni potrebi stalno premeščen iz nižje v višjo kategorijo, dobi, če je po svoji prejšnji zaposlitvi usposobljen upravljati novo delo, mezdo po novi kategoriji, toda za čas priučitve v novi zaposlitvi mu pritiče le mezda prejšnje kategorije. Če se delavec višje kategorije po službeni potrebi začasno zaposli z delom nižje kategorije, mu pritiče mezda višje kategorije še za dobo 14 dni.

Izkaz o urnih kategorijskih zaslužkih in akordnih postavkah mora biti nabit v tovarni vsem delavcem vidnem in dostopnem mestu.

Spričo težavnosti vsega kompleksa mezdnih vprašanj si obe pogodbeni stranki pridržujeta pra-

Sklepi 5. kongresa mednarodne zveze hršč. rudarjev

dne 5. in 6. septembra 1936 v Bruslju

1. Zveza je kljub vsem težavam od zadnjega kongresa napredovala in učinkovito zastopala interese rudarjev. Pozdravlja zveze, ki so na novo pristopile. Obsoja vse tendence, ki hočejo zoževati svobodno strokovno udejstvovanje in ustvarjajo monopolistične zveze od katerekoli strani.

2. Kongres odobrava priporočila 20. mednarodne konference dela za mednarodno ureditev delovnega časa in plačanega dopusta. Zeli, da te sklepe čimprej ratificirajo vse države, in naroča predsedstvu internacionalne, da ta vprašanja čim bolj uveljavlja v zakonodaji, ker so te reforme tako z gospodarskega in socialnega stališča zelo nujne.

3. Zaradi rastoče racionalizacije je za rudarje vedno bolj upravičena zahteva po invalidni renti, dalje podeljevanju starostne pokojnine po doseženem 50. letu starosti, ali po 25 letih službe. Pod zavarovanje pri nezgodah je treba vstaviti boleznini zaradi rudarskega poklicnega dela. Vse včlanjene zveze naj izposlušajo pri domačih vladah in parlamentih sprejetje predlogov konference dela iz l. 1935.

4. Varnost v rudnikih se zelo zanemarija, zato naraščajo katastrofalne nesreče. Kongres zahteva poostreitev nadzorstva od oblasti in delavskih organizacij. Odstrani naj se premijski sistem in postavlja višje akordne postavke.

5. Rudarski zaslužki naj bodo postavljeni tako visoko, da morejo živeti delavci tudi v času kriz človeka dostojno življenje. Delavcu je treba zagotoviti tudi delež na gospodarskem uspehu podjetij.

6. Kolektivne pogodbe so neobhodni predpogoj, da sta si delavec in delodajalec socialno in gospodarsko v medsebojnih odnosih enakovredna. One zavarujejo delavcu potreben zaslužek in služijo socialnemu miru. Zato je take pogodbe treba napraviti z zakonom obvezne. Te pogodbe naj služijo za podlago preusmeritvi družbe na krščanske temelje.

7. Kongres ugotavlja, da v mnogih deželah na pridobivanju premoga uvajajo racionalizacijo v taki meri, da brezposelnost rudarjev stalno narašča, narastek produkcije premoga pa povzroča divje mednarodno konkurenco, ki zopet tlači rudarje k tlom.

Zato naj se v deželah s premogovo industrijo vodi mednarodno raziskovanje, ki naj preišče tehnične produkcijske metode, delovne pogoje, delovni čas, zaslužek, letne dopuste in socialno zakonodajo. Kongres zaprosi za pomoč mednarodni urad dela. Preiskavo naj pa vrše vse zveze članice krščanske internacionalne rudarjev.

8. Vse države, ki kopljejo premog, naj po medsebojnem sporazumu uredi višino produkcije kakor tudi prodaje na evropskih in svetovnih tržiščih. Gospodarski komité Zveze narodov, ki ta problem rešuje, ne pride nikamor. Zato kongres naroča predsedstvu, da podvzame pri Zvezi narodov korake za sklicanje mednarodne konference, kjer naj bodo udeleženi premogovi producenti in zveze rudarjev, in ta konferenca naj se peča resno s tem dogovorom.

Po mariborski stavki

Tritedenska stavka tekstilnega delavstva ni bila, kdor pozna njeno ozadje, uprizorjena v prvi vrsti radi kolektivne pogodbe in radi tekstilnega delavstva samega, kakor v glavnem zgolj iz svojevoljnosti ter prestižne politike tako zvane »večin-ske« marksiistične strokovne organizacije. Saj je dokazano, da so se nekateri v ta namen že več dni poprej shajali na posvete. Zvijajnost skupne delavske fronte z marksiisti se je tu že pokazala v najjasnejši luči. Še bolj usodno pa je to bilo za vso prizadeto delavsko maso, katero je ta prireditelje stavke spravila za cele tri tedne od zaslužek in v negotovost. Tej stavkujoči masi ni od vodilnih ljudi nihče povedal, za kakšno kolektivno pogodbo stavka in kaj ima od te kolektivne pogodbe pričakovati. Samo da se je stavkalo kot en mož vsepovsod in tudi tam, kjer bi to sploh ne bilo treba.

Najbolj obsodbe vredno je dejstvo, da se je stavka sploh začela v tako popolnoma nepripravljenih prilikah. Že to, da je bilo od vsega mariborskega tekstilnega delavstva pri vseh strokovnih organizacijah včlanjenih samo okrog 10 odstotkov, bi moglo vsakega, ki je sploh stavko kdaj videl in razumel, odvrniti. Saj tolika večina neorganiziranih sploh ni nikdar bila za smotrno strokovno borbo sposobna. Prireditelje stavke z neorganizirano maso ni samo zločin nad delavskim strok. pokretom, marveč blaznost ter pomanjkanje odgovornosti in čuta do delavstva. Da pri stavkah predstavlja taktika, stavkovni fond in disciplina posebno in nič manj važno poglavje, je itak dovolj znano. Ker pa je tu manjkalo prvega, ni bilo prav nič drugega. Stavka se je začela, ko se še sploh začeti ne bi smela. K takim dogodkom pa, ko se gre za vso slovensko tekstilno delavstvo in ne samo za majhen del marksiističnih somišljenikov, bi se morale že v predpripravo pritegniti vse naše strokovne organizacije. Saj je obstojal v Mariboru tozadevni »Krajevni tarifni odbor za tekstilno delavstvo« kot nekaj forum skupnosti vseh treh delavskih organizacij. Da bi se tako postopalo, gotovo do stavke ne bi prišlo. V kolektivni pogodbi pa bi bile sigurno za delavstvo danes večje ugodnosti, tudi plače, kot je to sedaj. In če bi bila stavka potrebna, bi se to zgodilo v najskrajnejšem slučaju, ko ne bi bilo drugega izhoda. Uspeh bi bil lepši, kot bo sedaj. Saj so proti tej stavki v Mariboru bile vse nemarksiistične delavske strokovne organizacije.

Mi trdimo, da je bila mariborska stavka tekstilnega delavstva divja stavka, ki se je prav na divjaški način tudi zaključila (zborovanje na dvorišču Delavske zbornice). Bila je ena sama komedija z bednim in nezavednim delavstvom po gotovih neodgovornih ljudeh, ki so se, ko so spoznali svojo napako in zločin, potuhnil in umaknili, odgovornost pa hočejo sedaj prevaliti na druge, to predvsem na ljudi in delavske organizacije, ki jih takrat ob začetku stavke sploh nič niso vprašali in s tem tudi ne priznavali, da imajo pravico do svoje besede v takih vprašanjih.

Jugoslovanska strokovna zveza v Mariboru ob izbruhu stavke, v katero so bili proti njeni volji potegnjeni tudi njeni člani, ni mogla delati nobene vprašanja, najmanj pa spora. Stavka je bila tukaj, in s tako resno stvarjo, kot stavko mi razumemo, se je bilo treba vsaj za čas njenega trajanja sprijazniti. Toda sedaj, ko je ta stavkovna komedija za nami, pa prihaja čas našega obračuna z vsemi tistimi, ki so se poskusili igrati z delavstvom. Krivdo za neuspehe naj nosijo le tisti, ki so to vsled svoje lahkomišelnosti zagrešili. Mi smo, držeč se navodil svoje centralne organizacije, kakor tudi navodil centralnega tarifnega odbora, o pravem času poudarili, da je stavkati nepotrebno, ali če bo to potrebno, potem v zato primernem času in pripravljeno po najbolj sposobnih ljudeh. Sramotno in zločinsko je bilo tirati maso v tako nepripravljeno stavko, toliko bolj sramotno in nič manj hudobno je sedaj kazati na nas, češ glejte jih, krivce, podkupljence in plačance. Poskrbeli bomo, da si bo delavstvo zapomnilo ta nesmiseln štrajk in da bo tudi spoznalo, kdo in katera strokovna organizacija mu je njegov pravi prijatelj in kdo zapeljivec. Rozman Peter.

Tekstilno delavstvo

Jarše. V nedeljo, 4. oktobra, bo sestanek celokupnega delavstva. Sestanek se bo vršil ob pol 10 dopoldne v gostilniških prostorih pri Boštnerju (Bunkežu). Sestanek bo zelo važen, zato naj nihče ne izostane. Podrobneje bomo obravnavali zadevo nove kolektivne pogodbe. Pride zastopnik centrale. Bodite točni in vsi!

Vir. V nedeljo, 4. oktobra, se bo poročila naša članica in tovarišica Pepca Hribar s finančnim preglednikom Ivanom Zavašnikom. V zakonskem življenju želimo naši tovarišici obilo sreče in božjega blagoslova!

Bolezen in ostali zadržki pri delu

Delavstvo obdrži pravico do odpadajoče urne mezde svoje kategorije v vseh slučajih, ki jih navaja obrtni zakon v §§ 219 in 220.

Ako je delavec sprečen radi lastne bolezni ali nezgode, mu pritiče mezda za največ en teden.

Glede nadaljnjih važnih razlogov iz § 219 obrtnega zakona so se pogodbene stranke zedinile na sledeče tolmačenje:

Smrt ali težka bolezen v družini od 1 do 3 dni; porod 1 dan; selitev 1 dan; v vseh ostalih primerih pa za neobhodno potrebni zamujeni čas.

V smislu § 220 obrtnega zakona pripada delavstvu urna mezda za čakanje na delo, povzročeno po različnih ovirah, ki jih delavec ni zakrivil in ki niso upoštete pri določitvi akordnih postavk (l. 4, al. 4), kakor n. pr. večje popravilo strojev, čakanje na material, v kolikor presega čakanje dve uri na teden, pri čemer se pa ne računajo čakanja, ki ne dosega pol ure.

Delavcu, ki je bil pri podjetju nepretrgoma zaposlen najmanj leto dni, pa je vpoklican na vojaške vaje, pritiče za dobo največ štirih tednov urna mezda za zamujene delovne dni z odbitkom protivrednosti za vojaško preskrbo v znesku 10 dinarjev dnevno.

Sprejemanje in odpuščanje delavstva

Če je podjetje primorano delovni čas skrajšati, je dolžno o tem obvestiti zaposleno osebo 14 dni prej. Podjetje bo, kolikor to dopušča razmere obrata, upoštevalo socialne prilike dotičnih delavcev.

Pri sprejemanju novih delavcev se bo pri sicer enakih okolnostih, ki jih oceni podjetje po svobodnem preudarku, prvenstveno upoštevalo ono delavstvo, ki je bilo v podjetju že zaposleno, pa je bilo odpuščeno radi pomanjkanja dela, radi vpoklica v kadro službo, ali radi daljše bolezni.

Kazni

Veljavne so samo kazni, ki jih predvideva poslovni red. Kazni se smejo uporabiti le za izboljšanje socialnih razmer delavcev po zaslišanju delavskih zaupnikov.

Odkodnine za pokvarjenje strojev, materiala in slično se smatrajo kot kazni. V slučajih spora se postopa po točki 11 te pogodbe.

Del. zaupniki in rzsodišče

Glede delavskih zaupnikov veljajo zakonite določbe. Delavski zaupniki so v prvi vrsti poklicani, da posredujejo pri sporih, ki izvirajo iz delovnega razmerja. Razen posebno nujnih primerov vrše zaupniki svoje posle izven njihovega delovnega časa.

Spori glede plačila mezde in drugih dajatev po tej pogodbi, ki se ne morejo mirnim potom izgladiti, se rešujejo pred rzsodniškim odborom (§ 353 obrt. zakona), kjer takega ni, pa pred rednim sodiščem.

Načelne spore glede tolmačenja te pogodbe in zlasti glede pravilnosti določenih akord. postavk, ki se ne morejo izgladiti s posredovanjem tajnikov organizacij, podpisnic te pogodbe, rešuje rzsodišče, ki se sestavi tako, da določi vsaka stran enega rzsodnika, ki si sama izvolita predsednika. Ako se rzsodnika ne zedinita glede osebe predsednika, predseduje rzsodišču g. ing. Evgen Baraga, inspektor dela v Ljubljani. Proti odločbi rzsodišča ni pravnega leka.

Kolektivna pogodba je sklenjena z veljavnostjo do 31. decembra 1937. Ako se dva meseca pred potekom tega roka ne odpove, se s tem avtomatično podaljša za še eno leto.

V gornjem smo priobčili le izvleček iz pogodbe. Točno besedilo pogodbe bo izšlo v posebni knjižici, kjer bodo navedene tudi tarife. Tiskana pogodba se bo dobila pri odborih krajevnih skupin in pri centrali proti majhni odkodnini.

Drobne vesti

Občinske volitve v večini slovenskih občin bodo 25. oktobra.

V moravski banovini (Šumadija) so bile volitve zadnje nedelje. Od 392.000 volivcev jih je volilo okoli 300.000. JRZ je zbrala na svoje liste 230.129 glasov (76%) in ima večino v 631 občinah; opozicija je zbrala 69.845 glasov (23%) in dobila 107 občin. V 18 občinah so prodrle liste neopredeljenih.

Na shodu JRZ v Belgradu je izjavil dr. Stojadinovič med drugim: »Mi delamo stalno na to, da zavladamo med nami in Hrvatih ozračje medsebojnega zaupanja. Izključno pravico predstavljati Srbe ima samo naša stranka. Belgrad mirno prenaša mnoge nezaslužene graje in udarce, a gre preko vsega tega prepričan o svojem zgodovinskem poslanstvu v zedinjeni domovini... Za delavstvo bomo delali tudi v bodoče tako, da bo delavski stan videl v nas iskrene prijatelje. Ne zahtevamo, da delavci verjamejo našim besedam, marveč da nas cenijo po naših delih. V to svrhu je bila ustanovljena nova delavska sekcija JRZ. Z njeno pomočjo upamo izboljšati položaj delavstva in sčasoma stvoriti v državi take ustanove, ki bodo s svojim koristnim delovanjem napravile nepotrebni tudi stavke. Tako bodo tudi brez štrajkov zagotovljeni boljši pogoji za delo in življenje delavcev.«

Na zborovanju bivše HSS v Derventi je govoril dr. Sutej kot zastopnik dr. Mačka. Dejal je: »Da moremo tu danes svobodno zborovati, gre za sluga edinole zavednosti svobodoljubnega ljudstva. Gospodarska in socialna vprašanja kmetov more rešiti le vlada kmečke stranke, kakršna je HSS. Hrvaško vprašanje priznavajo danes vsi, tudi JNS. Pri raznih strankah prehaja skozi različne položaje, ali kakor ga oni gledajo, mi v tem ne vidimo nobene vsebine. Vsak bi ga hotel rešiti in zato nastajajo zadnje čase različne kombinacije. Za to rešitev imamo mi čisto jasne poglede, katere smo že tolikokrat razložili in katerih ne bomo spremenili niti za las. Aksiom naše politike je to, kar hoče ljudstvo, in mi se bomo tega strogo držali.«

Ljotič je imel v Belgradu predavanje o ciljih svojega fašističnega gibanja »Zbor«. Govoril je o puhlosti demokracije in o potrebi močne vlade, ki bi izvedla »ljudsko enodušnost«. Marksistična misel je satansko delo, ker pravi, da je narod sestavljen iz nasprotujočih si socialnih skupin in slojev. Navaja Španijo, kjer je pod okriljem demokracije skozi leta rasla hudičeva žetev. — Glede notranje politike je dejal, da so bile l. 1931. volitve, na katerih je dobila vlada 100% poslancev — pa je bila kmalu spremenjena. L. 1933. so bile občinske volitve in je bilo za vlado vseh 100% občin, a tudi ta vlada se je spremenila. L. 1935. so bile volitve poslancev in je tedanja vlada sijajno zmagala, a je tudi ta zmagoslavna vlada 50 dni nato padla.

Železniška zveza z Romunijo in most na Donavi je preračunjena na čez 500 milijonov Din.

30 milijonov Din bodo gledališče v Zagrebu za ozdravljenje svojih financ.

Trgovinske pogodbe z Italijo in Madžarsko so bile podpisane te dni. Sklenjena je tudi nova trgovinska pogodba z Nizozemsko.

Zeneva je pretekli teden močno zasukala trenutne politične silnice v Evropi. Da bi se vrnila Italija nazaj v Društvo narodov, sta Francija in Anglija, zlasti pa prva, delali na to, da bi Abesinijo nekako ertali iz članstva v Ženevi z enostavnim nepriznanjem abesinskih delegatov. Pri glasovanju pa se je velika večina držav izjavila proti temu in italijanska delegacija, ki je bila že pred vrati ženevske palače, se je med grmenjem italijanskega časopisja vrnila v Rim. Kot protu-udarec odklanja sedaj Italija kakršnekoli razgovore o novi ureditvi raztrgane locarnske pogodbe. — Zastopnik Jugoslavije je bil s 44 glasovi od 51 izvoljen za tretjega podpredsednika skupščine.

Španski uporniki prodirajo z afrikanskimi četami proti Madridu. Vlada je oborožene delavske oddelke proglasila za redno vojsko.

V Palestini so Arabci organizirali vstaško vojsko in se pripravljajo za dolgotrajne borbe z rednimi angleškimi četami.

Francija je sporazumno z Anglijo in Ameriko sklenila znižati vrednost franka za okoli 30%. Isto je sklenila tudi Švica. Posledica tega bodo velike gospodarske spremembe v celi Evropi, ker bodo s tem prizadete tudi valute drugih držav. Treba

STROKOVNA POROČILA

Kovinarji

Guštanj. Vse člane naše krajevne skupine kovinarjev vabimo, da se v nedeljo, 4. oktobra ob 9 dopoldne udeležijo članskega sestanka, ki bo v prostorih gostilne Cvitanič v Guštanju. Sestanek se bo udeležil kot zastopnik JSZ tovariš Rozman Jože iz Ljubljane.

Lesni delavci

Št. Vid nad Ljubljano. Strokovna skupina lesnega delavstva JSZ v Št. Vidu priredi za svoje člane v soboto, 3. oktobra t. l. ob 20 v prostorih Ljudskega doma v Št. Vidu nad Ljubljano strokovni sestanek. Sestanek bo zelo važen, zato prosimo vse tovariše, da se ga zanesljivo udeležijo.

Odbor.

Obe tej priliki opozarjamo vse mizarske pomočnike, da ne gredo v delo k onim mizarskim mojstrom, kateri kolektivne pogodbe še niso podpisali. Kolektivne pogodbe še niso podpisali naslednji gospodje mojstri: Velkavrh Franc, Šetina Viktor, Kregar Joško in Florjančič Henrik. Navedene gospode mojstre smo že opozarjali ponovno na njihovo dolžnost, vendar se temu opozorilu niso odzvali.

Rudarji

Zagorje. Skupina rudarjev JSZ sklicuje za nedeljo, 4. oktobra, ob 9 dopold. v Zadržnem domu člansko zborovanje, na katero opozarjamo vse člane, da se ga gotovo udeležijo. Odsotnost člana naj opraviči samo izreden slučaj. Obravnaval se bo splošen položaj delavstva, zlasti delavstva v tekstilni industriji, z ozirom na zadnje dogodke in neutemeljene govornice, ki krožijo tudi med rudarji v naših revirjih. Zato je potrebno, da je sleherni član JSZ širok Slovenije poučen o vseh podrobnostih teh dogodkov, da ne naseda raznim nepoklicancem, ki imajo pač interes na tem, da se prepotrebna delavska skupnost čimbolj razbija. Naj naše delavstvo, zlasti krščansko, ki je že organizirano v JSZ ali ki še čaka ob strani, spozna vse tiste, ki imajo vedno polna usta besed za enotno borbo zatiranih, ki pa kaj radi spremene delavske skupnosti v svoje politične namene. Ni lepo to, in obžalovanja vredno, da se mora kaj takega obelodaniti, a zadnji dogodki v delavskih borbah so jasen dokaz izrabljanja delavske skupnosti. — Na sestanku bodo še druge važne zadeve naše skupine. Članstvu se bo predložil osnutek pravilnika, ki ga pripravila odbor skupine za ustanovitev podporne in obrambnega fonda, o katerem smo že govorili na enem izmed zadnjih sestankov. Fond bo prilagojen našim rudarskim razmeram. Dolžnost vsakega člana je, da tukaj sodeluje, da se gotovo udeležijo sestanka in iznese svoje predloge k osnutku, da ne bo potem kakšnih težav. — Dalje dobimo do nedelje tudi naše Delavske koledarčke za l. 1937. Koledarček je zelo prikladen in praktičen, ker vsebuje tudi vse glavne podatke iz socialne zakonodaje in druga za delavca važna vpra-

bo na novo urediti vse delavske mezde in plače uradništva ter cene.

Anglija vztrajno utrjuje svoje politične postojanke. Egipt, ki je z novo pogodbo postal samostojna država, je sedaj spet trdna opora angleškega imperija. Mornariški minister Hoare je pregledoval cel mesec Sredozemsko morje in izjavil, da si Anglija ne bo mirno pustila vzeti tega, kar ima v Sredozemlju. V zvezi z obiskom angl. kralja pri Kemal paši poročajo, da bo kmalu sklenjena angleško-turška zavezniška pogodba. So pa še vedno tri slabe točke v Sredozemlju, ki zadajajo angleški diplomaciji dosti preglavic: Španija, Grčija in Palestina. Povsod tod se čuti močan italijanski vpliv.

Nemčija zasleduje s svojo protidemokratsko in protiboljševiško gonjo — po mnenju angleških politikov — čisto določene politične cilje. So to sicer stari cilji predvojnega nemškega cesarstva, le oblike in načini so se spremenili. Nemčija hoče imeti v Evropi nekako nadoblast. Vsakomur pa je jasno, da se ta nadoblast s samo protiboljševiško kampanjo brez vojne ne da doseči. Vojne pa evropski narodi in tudi nemški — nečajo. Prav tako

šanja. Cena je 6 Din, kar pač vsakemu omogoča, da ga kupi. — Tovariši, pokažite, da ste organizirani v organizaciji, ki hoče delavstvu res koristiti, in se do zadnjega vsi udeležite članskega zborovanja. Na zborovanju bo govoril naš tovariš Jurač Joško iz Celja. — Odbor.

Iz naših okrožij

Guštanj. V nedeljo, 4. oktobra ob 11 dopoldne se bo v prostorih gostilne Cvitanič v Guštanju vršil okrožni sestanek skupin JSZ prevajalskega in slovenjgraškega okraja. Skupine naj zanesljivo pošljejo na ta sestanek svoje zastopnike. Kot zastopnik JSZ bo sestanku prisostvoval tov. tajnik Rozman iz Ljubljane.

Mladina poroča

Zagorje. Mladinska zveza bo priredila v nedeljo, dne 4. oktobra, na odru Zadržnega doma Grillparzerjevo tragedijo »Ljubezni in morja valovi«. Delo pri nas še ni bilo na odru, po pripravah sodeč bo nekaj izrednega, kar bo tudi naše, že močno razvajeno občinstvo z odobravnjem sprejelo. Uro uprizoritve objavimo v dnevnem časopisju in na letakih. Vabimo pa že sedaj vse k obilni udeležbi.

Mladina

polaga račune o svojem delu

Delavska mladina, včlanjena v Mladinski zvezi JSZ, je v nedeljo, dne 27. septembra polagala račune o svojem delu. Kakor je njeno delo tiho in brez velikega govornjenja, tako je tudi občni zbor potekel v znamenju stvarnega dela in skrbi, kako dati naši delavski mladini čim več zdrave in poštene duševne hrane. Da bo MZ mogla še bolj uspešno vršiti svojo vzgojno nalogo med delavsko mladino, je odbor pripravil spremembo pravil. Zbor je spremembo pravil potrdil. Tako se bo odslej imenovala naša mladinska organizacija »Krščanska delavska mladina«. Odbor si je nadel nalogo, da bo začel izdajati delavsko družinsko revijo. Delekatje so to vzeli z zadovoljstvom na znanje z željo, naj bi bilo to čimprej. Prav tako so delegatje potrdili program dela za prihodnje poslovno leto. To ni bil občni zbor suhih poročil, marveč zbor, na katerem so sodelovali vsi navzoči, vsak s svojim svetom in znanjem.

V novi odbor so bili izvoljeni: Rozman Jože, Bučer Ivan, Dežman Polde, Grošelj Jože in Baloh Anton.

Več o sklepih in bodočem delu naše KDM prihodnjič.

Javna zahvala. Stavkovni odbor delavcev predilnice in tkalnice Glanzmann-Gassner v Trziču izreka v imenu vseh delavcev javno zahvalo vsem, ki so materialno ali moralno podprli delavstvo v njegovi borbi. — Stavkovni odbor v Trziču.

je zahteva po vrnitvi kolonij na miren način neustvarljiva, ker jih niti Angleži niti kdo drugi niso pripravljali nikomur podariti.

Nemški propagandni minister Göbbels je uradno obiskal Atene in se tam mudil več dni. Podoba je, da je držal novim in še neizkušnim voditeljem predavanja iz umetnosti fašistične diktature.

Roosevelt je komunist; tako piše v burno se razvijajoči volilni borbi ameriško velekapitalistično časopisje proti prezidentu zato, ker je ameriško delavstvo na njegovi strani. Pod njegovo vlado se je položaj delavstva znatno zboljšal. Roosevelt ni komunist, marveč le moder državnik in socialen človek. Zato priporoča delavstvu, da se združi v borbi proti kapitalu v svojih strokovnih zvezah in kot številno pomembna sila v demokratski državi izvojuje svoje pravice v družbi.

Češkoslovaška in Romunija sta po svojih poslanikih vložile v Berlinu protest proti govorom, ki so bili na kongresu v Nürnbergu. Tu sta bili namreč ti dve državi javno in od odgovornih ministrov napadeni za neke stvari, katerih resničnost sta že prej uradno zanikali.